

GAZETA TRANSILVANIA

Onor.
Biblioteca Universității

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRĂȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 2.

STEAG RIDICAT LA
1838

GILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTULE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATAȚLA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI SIBIU
BRAȘOV

B-dul REGELE FERDIN. Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 200. Autorități și Societăți lei 500.
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 35

21 Mai 1941

Anul 104

Propagandă

de V. Branisce

La expoziția mondială dela Paris
din anul 1937 un pavilion se străduia să
atrage atenția vizitatorilor veniți din
toate colțurile lumii.

Fete încălțate cu cisme, iar în cap
purtând panglici — stranie împerechere —
impărțeau zâmbete și grații. Manechine
îngalunate circulau de-și furau vederea.
Pe rafturi vinuri spumoase, bogății fără
seamă vesteau lumii încredătoare că se
găseau în fața pământului făgăduinței.

În sala centrală o frescă uriașă
reprezenta un copac lovit de trăsnet, pe
a cărui crengi uscate se vedeau încolulind
mugurii, speranța zilelor de mâine.

La picioarele copacului, patru
momâi îndoliate, conturul unor femei cer-
nite, văduvite. Dar numai conturul, pentru că
dacă priveai cu băgare de seamă vedeai
că acele siluete lugubre, reprezentau doar
văluri îndoliate, lipsite de trup, văluri
care-și jeleau provinciile pierdute.

Aceasta a fost imaginea unei țări,
pe care o propagandă abilă o sădise în
sufletele milioanei de vizitatori.

În același timp și pavilionul nostru
facea o propagandă. Dar scopul pe
care-l urmăream noi era zeificarea unei
persoane. Unei persoane, care până atunci
nu făcuse nici un bine țării, — deși a-
ceasta i-ar fi fost menirea — și care
totuși era redată prin zeci și sute de
imagini, mari, mai mari, de tot mari,
până la o statuie gigantică, pe lângă
care făuritorii de neam și țară apăreau
adevărați pitici.

Noi n'avem dreptul să învinovățim
pe nimeni decât pe noi înșine. Suntem
nevoii să ne tragem la răspundere pen-
tru înconștiența cu care am asistat întâi
la decăderea morală, a cărei consecință
firească a fost năruirea hotarelor țării.

Neputincioși, ne-am mulțumit — doar
pe ascuns — să clătinăm din cap cu
dezaprobare și vorbesc de cei mai
buni, pentru că unii s'au înșiruit în pri-
mele rânduri ca exponenți ai mentalității
celelalte.

Să ne mirăm că în aceste împre-
jurări am dus țara de răpă?

Eu cred că nu.

Dar astăzi, când o lume nouă tinde
să se clădească din cenușa trecutului,
este o datorie de onoare ca prin toate
mijloacele să vestim de astă dată noi,
dreptatea revendicărilor noastre.

Dacă vrem să realizăm reîntregirea
să nu desconsiderăm nici un mijloc de
propagandă pentru a arăta lumii că
dreptatea este a noastră,

Presă, școala, biserica, fiecare in-
divid în parte să se înșirue în slujba
neamului.

Iar emisiunile noastre de radio să
nu se mulțumească cu programe în
limba turcă sau greacă, ci să aibă o oră
permanentă pentru frații noștri părăsiți,
Să le vorbim lor, în limba noastră
strămoșească.

O vorbă caldă astăzi, iar mâne
poate mai mult.

Am fost și eu refugiat....

de Ion Colan

S'a potrivit să fie tot într'o
toamnă, pustie și ea ca sufletele
din noi, când o mamă, din cele
atât de multe, și-a luat copilul de
mână, spunându-i simplu:

— Hai!

De două săptămîni nu mai
contenea retragerea de pe linia
Oltului. Nesfârșite șiruri de ostași,
cu fețele pământii, interminabile
convoaie de căruțe, tunuri, che-
soane, ambulante, au tot trecut, zi
și noapte, prin fața casei dela mar-
gine de drum, din pragul căreia o
mamă și un copil priveau cu ochi
umbriți de presentimentul zilelor
ce aveau să urmeze.

Casa noastră!

Pe urmă, într'o noapte cu ste-
le multe încremenite pe albastrul
întunecat, obuzele au răbufnit în-
tre dealurile satului, făcând să
hăuie a spaimă pădurile.

Parcă e în stare să zugră-
vească cineva tot ce s'a petrecut
în sufletele răvășite ale mamei și
copilului în acea înstelată noapte
de toamnă!?

Dimineața a urmat inevita-
bilul: „Hai!”

Ne-am trezit pe drumul ce a-
vea să se prelungească peste doi
ani. Casa ne-am mai zărit-o odată,
dela cotitura drumului, așa cum o
lăsasem, cu ușile larg deschise, cu
pânzătură curată pe masă, cu foc

dulce luminând un colț al odăii.
Munca de-o viață întreagă a unor
oameni, rămăsese acolo, a nimănui
și a tuturor și fiecare lucrăsur sta
acolo unde fusese așezat, în ne-
mișcare, așa cum stau lucrurile
într'o după-amiază de Duminecă.

În cuprinsul unei fețe de pe-
rină — întregul nostru bagaj —
îngrămădisem, cu mâni zapăcite,
tot ce nu ne trebuia. În clipe de
răscruce, mintea refuză să mai
judece.

Plecăm, și nimeni nu știa unde.
Drum fără țintă, popasuri fără o-
dihnă, nopți fără somn...

Casa noastră, cu zarzărul din
fundul grădinii, rămăsese o amin-
tire pe care anii n'au putut-o în-
tuneca niciodată.

Și am tremurat și eu de frig
în cumplita iarnă ce a urmat, și
am plâns și eu chinuit de foame,
și a plâns și mama ca atâtea
alte mame...

Cine ar mai fi crezut, că după
atâtea ani istoria își va reedita
tristele pagini ale pribegiei?

Toamna anului 1916 ne-a re-
venit aidoma. Într'o zi drumurile
s'au umplut de oameni cu legătura
în mână și alte mame, cu alți
copii atârnați de poala rochiei, au

— Continuare în pagina 3-a —

Țară aculturală?

de I. Bozdog

Între multele porecle ce ni s'au
dat în trecut și cu care suntem prezen-
tați și astăzi în fața streinătății este și
aceea, că suntem o țară lipsită de sim-
țul și capacitatea realizării și organi-
zării factorilor de civilizație.

Se insinuează pretutindeni, că
țara noastră este și astăzi cuibul anal-
fabetismului, că instituțiile noastre
de cultură sunt atât de primitive și
numărul lor atât de redus, încât pre-
zentăm — ca țară — o adevărată pri-
mejdie pentru noua Europă care va tre-
bui să răsară din marea cataclism ce
se desfășoară sub ochii noștri. Că, în
Ardeal în special, am fi într'un regres
atât de pronunțat, încât numai un sis-
tem „probat” și „evoluat” în aplicarea
civilizației ar mai fi în stare să re-
inalte stindardul cultural scăpat și
să pună din nou această provincie în
șirul campioanelor luptătoare pentru
lumină și cultură.

Sigur, că lumea din afară, nein-
formată, sau tendențios indusă în eroare
asupra stărilor reale dela noi, din
cauza absenței noastre păcătoase și a
tembelismului în care ne complacem,
stă nedumerită și ne privește cu des-
considerație sau, mai blajin spus, cu
milă, pentru stările înapoiate dela noi,
ceace ne doare și mai mult.

Cred că fac un serviciu multor
cititori ai noștri, când dăm câteva ci-
fre rigurose exacte, scoase din cele mai
competente izvoare în această materie,
referitor la cele mai elementare insti-
tuțiuni și factori culturali din Ardealul
dinainte de 1918 și din cel de după
această dată; și fac și o comparație
fugară.

În Ardeal am avut până la 1918
un total de 2392 școli primare româ-
nești, (96 comunale, 1218 ortodoxe, și
1078 unite). Ungurii: 2538, Germanii:
237, alte naționalități: 80. Total deci
5347 școli primare.

După Unire; în 1923: școli pri-
mare românești: 3613, ungurești: 1669.
Minusul de 819 școli primare ungurești

— Continuare pe pagina 4 —

FOILETONUL
„GAZETEI TRANSILVANIEI”

Rândunica

Pe o ramură uscată
Cu fereastra față 'n față
O plâpândă rândunică
Vine des de dimineată.

Și cîntînd la cer îngănă
O smerită rugăciune,
Nu știu Tatălui iubirii
Ce-i tot cere și-i tot spune.

A venit și ieri și astăzi,
Mîne poate iarăși vine,
Însă nu știu de se roagă
Pentru ea sau pentru mine.

Ecat. Pitiș

Românii grăniceri din Banat și Revoluția din Ungaria 1848—1849*)

de Dr. Antoniu Marchescu

Pretenul bănățean, omul
de temeinică pregătire juri-
dică și pasionat cercetător al
trecutului provinciei căreia i
aparține, d. Dr. Antoniu Mar-
chescu din Caransebeș, va
publica în coloanele „Gazetei
Transilvaniei” fragmente din-
tr'un studiu care, de sigur,
va vedea lumina tiparului și
în volum.

Colaborarea fostului con-
ducător al ziarului „Tribuna
Graniței” — în afară de con-
tribuția istorică pe care o
aduce — are și o semnificație:
solidaritate în lupta reluată
de G. Tr. pentru refacerea
hotarelor. I. C.

I. MIȘCĂRILE DIN BANAT

Turburări nedefinite

Evenimentele care s'au succedat,
în cursul luni Martie 1848, la Viena și

Pesta, și-au răsrânt efectele și asupra
populației din Banat. Aci, ca pretutin-
deni de altfel în provinciile monarhiei,
s'au produs tulburări și s'au formulat
revendicări diferite. Unii, nemulțumiți
de regimul disciplinei militare, introdu-
cerea reformelor liberale în mecanismul
de stat, emanciparea limbilor provinci-
lor și ridicarea lor la rangul de limbi
oficiale; alții, dimpotrivă, puținii la nu-
măr, tindeau la alipirea lor la Ungaria.
Fiecare comună și-a avut revoluția ei și
pe alocurea s'au înființat și garzi națio-
nale care aveau să ia lupta cu im-
perialii.

Astfel, adunarea populară din 18
Martie 1848, ținută la Timișoara, pro-

*) După rapoartele și notele ofițerilor din
fostul Regiment confinar româno-bănățean nr. 13.

Ziua Mamei

Am văzut azi, mai des decât în alte zile, copii îmbrăcați curat, ducând câte-un buchet de flori în mână. Liliac, lalele mai cu seamă. Păreau grăbiți. Bucuria surprizei le înflorește pe față. Dece oare? — m'am întrebat. Nu sunt examene. Mi-adusei apoi aminte. Este „Ziua mamei”. Zi sfântă ca și învierea. Cine ar merita mai multe flori, mai multă dragoste și recunoștință decât ființa aceea, care cu riscul vieții ei ți-a dat fie viață, te-a încălzit la sânul ei, odihna și-a jerfit-o adesea pentru tine. Și e capabilă de orice jertfă, oricând. Numai mama, altul nu. Nici fratele, nici prietenul. Vremurile, excepționale schimbă pe cameni, îi face mai egoiști. Se voalează dragostea de frate și prietenia se clatină. Numai iubirea mamei rămâne stâncă de granit. Ea veghează pururea pe cărările vieții tale.

Și totuși vor fi destule mame, care în ziua de azi n'au primit o floare dela copiii lor. Nici măcar c'o floare nu i-au mulțumit pentru toată truda și jertfele ei. Vă asigur că ea și acest păcat al lor îl iartă. Un cunoscut îmi povestea chiar ieri de-o femeie, mamă a cinci copii, care trăiește în mizerie, deși trei dintre ei sunt căsătorii și oameni cu stare. Bolnavă fiind e avizată la ajutorul altora. Reuma învechită nu-i mai îngăduie să stea pe picioare. Dacă vrea să se miște din loc în loc, se târă pe brânci. Luni de zile a stat în apă până la genunchi și-a scos nisip să facă la copiii case. Le-a făcut. Copiii se lăfăesc în ele, dar ea n'are drept la un colțor în casele clădite de ea. Unul îndeamnă pe celălalt s'o țină și cum nici unul nu vrea, nenorocita mamă a ajuns la pragul străinilor. Li cunosc pe acești copii. Au gospodăria mari, flori în curțile lor, cu nemiluita, dar zadarnic le au. În inimile împietrite, unde cel mai sfânt sentiment a pierit, nu se mai răsfrânge nici bucuria ce ți-o dă o floare. Așa răspătește Domnul.

Măntore la copiii buni, care își înțelege datoria. Văzui câțiva din aceștia urcând spre cimitirul bisericii noastre. Aveau și ei buchete de liliac și de lalele. Dar nu purtau în ochi lumina bucuriei. Urcau tăcuți și triști. I-am urmărit cum se pierdeau printre morminte, unele mai proaspete, altele mai vechi. Depuneau flori pe ele.

Era ziua mamei.

Ecat. Pitis

SPICUIRI

din dicționarul greșelilor noastre de limbă

de Ax. Banclu

II.

Sunt prea multe defectele toaletei ortografice a scrisului întâlnit în publicațiunile noastre ca, pe lângă cele relevate în nr. precedent, să nu mai stăruim și asupra altora.

Așa d. p., sare'n ochi, supărător, uneori lipsa, alteori adăugirea greșită a articolului la pluralul cuvintelor terminate în cel puțin două consoanțe, ultima fiind o lichidă (r, l), cum sunt vorbele: *membri, miniștri, metri, codri, aspri, negri, mândri, simpli*, etc., în care i final e plenison nu semison (scurt) ca în: cai, boi, oameni, străzi, stejari, etc.

Distingerea pluralului articulat de cel nearticulat, la cuvinte de felul acestora e — după cum o dovedesc coloanele ziarelor — o piatră de încercare pentru cunoștințele ortografice a foarte multor mânuitori ai condeiului. Căci dacă nu tot al doilea, dar, sigur, tot al treilea scrie în felul următor:

„La aceasta adunare au participat într'un număr destul de mare membri asociației” (Trib. 13 Apr. a. c. pg. 6, c. 2).

„După aceasta d. președinte citește lista noilor membri înscriși în asociație” (Ibid. col. 3).

„D. Dr. Macek... și d-sa îndeamnă populația și în special pe funcționarii membrii ai Partidului Tărănesc croat să se supună noului guvern croat” (Ibid. p. 3, col. 3).

„Nu se știe unde s'ar găsi membri guvernului jugoslav” (Id. 19 Apr. a. c., pg. 1, c. 2).

„In ce privește membri fostului guvern jugoslav...” (Ibid. col. 3).

„300.000 metri pătrați (Cuv. Nou” 21 Oct. 1940, p. 2, c. 2). Apoi, la tot pasul exemple ca: „Consiliul de miniștri de ieri a hotărât...” „Au fost de față următorii membrii. Acești sihaștrii cu ochi albaștrii ș. a.

Și cât de ușoară e orientarea. N'ai decât să înlocuiești vorba buclucașă cu alta și, fără să știi desface cuvântul

în componentele sale, fără să cunoști reguli gramaticale, îți spune urechea care e forma corectă. Zicem: aderenți/sau aderenții partidului? Deci: membri/sau membrii partidului? — spunem: Acești băieții cu ochi frumoși sau: acești băieți cu ochi frumoși? Deci: acești sihaștrii cu ochi albaștrii sau: Acești sihaștri cu ochi albaștri? ș. a. m. d.

Și mai frecventă decât acestea e greșala care se comite în scrierea pron. posesiv la pluralul masculin: *noștri voștri*, scris cu doi i nu numai de condeiele de duzină, ci chiar de unii scriitori de seamă; câtă vreme ele nici odată, în nici o combinație, nu se scriu decât: cu un i. Așadar nu: Sașii noștrii, bătrânii noștrii („Cuv. Nou”, 1940 nr. 36 pg. 1, col. 1; 2), sub ochii noștrii („Țara” 4 Mai a. c. pg. 1, c. 4) și cum îl mai găsim încă în atâtea alte publicațiuni.

Mulți nu sunt mulțumiți nici cu alte forme de plural terminat în i. Astfel, subst. *nădejde*, foarte adeseori, îl întâlnim augmentat la plural încă cu un i: *nădejdi (le)*. Cităm: „Biserica ortodoxă își îndreaptă nădejdiile și rugăciunile spre D-zeul milostivilor” (Cuv. 5 Dec. 1940, pg. 14, c. 4). „Răscruce de suferință și de nădejdi (Id. 10 Dec. 1940, p. 5, c. 2). La fel în „Curentul” dela 7 Mai a. c. pg. 3, col. 3) etc. Probabil, influența substantivelor terminate în -ie (primejdie, jigodie) care fac pluralul în doi i (*) iar făcând parte din tulpina cuvântului, iar al doilea fiind terminațiunea pluralului.

(Vom continua)

*) Profesorii și elevii de azi ar spune: „cu doi de i”. Pentruce? F. încă așa au auzit și ei la alții. Dacă e însă justificată sau ba vârlie înainte de i a prepoziției *de*, nu se mai întreabă. Căci dacă ar judeca puțintel, le-ar sari în ochi monstruoșitatea construcției. Zicem: doi de băieți, două de fete sau: doi băieți, două fete? Atunci?... „Așa spune și Franțuzul, dom'le!”. Și'n fața acestei argumentări trebuie să dezărmezi. Altfel, ești expus a fi luat din ciocul opiniei.

„Legături literare româno-germane: Epoca clasică”

Subt acest titlu d-l prof. I. Gherghel a ținut Sâmbătă, 17 c. o conferință în cadrul „Extensiunii Academice”.

Despre D-sa am mai scris la Cluj, cu prilejul frumoasei sale lucrări despre „Opera” de-acolo.

Il numeam, à la Xavier de Montépén, „Le fantôme de l'Opéra” pentru că apărea când și unde nu te așteptai, câte odată prin sumbrele-i coridoare, de-ți venea să zici „Piei drace!” Te întrebaai dacă are năluca altă locuință de cât incinta Operii?!

Vezi că d-l Gherghel e o fire de artist. Ceace cu prisosință s'a vădit cu prilejul conferinței dela „Camera de Comerț”.

D-sa ne-a vorbit despre cele șase lumini ale constelației epocii clasice germane, cu deosebit accent asupra focosului Schiller și olimpiului Goethe.

În trăsături mari a schițat fericita înrăurire a lor asupra literaturii noastre, încă dela începutul veacului trecut.

Dintr'o antologie de traduceri făcută de diverși scriitori, pregătită de D-sa — regretăm întârzierea tipării ei! — d-l prof. Gherghel ne-a citit calm, cu nuanțări juste, cu un cuvânt: foarte frumos, câteva poezii alese.

Ne pare rău că ploaia grea și rece a acelei zile, care numai de Mai nu pare, a împiedecat pe mulți să ia parte. Și ne pare și mai rău că — în genere — așa puțini din elevii școalelor brașovene secundare se împărtășesc de conferințele atât de instructive — cum a fost și aceasta a d-lui prof. Gherghel — ale „Extensiunii Academice”. Pentru ei, în deosebi, conferința aceasta ar fi înfățișat un deosebit interes: căci a fost una din conferințele care te învață și inspira. Iar aceasta însușire a fost răsplătită cu entuziaște aplauze.

Revenim: Lipsa interesului pentru poezie chiar în sânul tineretului e un trist semn al timpurilor noastre:

Oare nici tineretul nu mai visează?

I. Ol. St.-Svensk

Predici în pustiu

Calea de mijloc

Acastă minunată maximă din odele lui Horațiu, străbate secolele, le luminează. Și azi ca și ieri calea de mijloc împacă adversitățile, fiind singura care să ne dea pacea internă și externă.

Iată, bunăoară, marea noastră chestiune internă: conflictul între tineret și bătrâni, unii dorind schimbări cu caracter revoluționar, ceilalți stăruind în o prea mare «încremenire în nemiscare».

Taina progresului este în minunatul drum de mijloc, care să lege tradiția cu înnoirea. Nici prea conservator, nici prea învoințor. Nici în natură nu întâlnești salturi mari și când se fac (d. p. cutremurele de pământ), duc la catastrofă.

Unde sunt rezultatele revoluțiilor, care părăsind cu totul inima drumului, au crezut că dau alt aspect lumii? Franța, în revoluția dela 1789, a crezut că distruge cu totul regalitatea, aristocrația, inegalitatea socială, biserica; dar toate aceste instituiuni și factori provocatori au revenit, sub o formă sau alta, la matca lor, evoluată, firește. Dar Rusia n'a crezut, că poate distruge prin revoluție orice credință 'n Dumnezeu, familie, proprietatea individuală, clase sociale etc.? Dar știri care vin de acolo ne arată, că nici unul din țeluri nu a fost atins.

Când conduci un automobil și se întâmplă adesea, ca începător, să ridici piciorul repede de pe ambreiaj: la pornire mașina sare. Dacă dai prea repede gazul, motorul se oprește. Nici chiar o mașină nu tolerează altă cale decât cea de mijloc, calea delicată și lentă, care să împacă între ele actele proprii.

Dar politica externă? Greu se va termina războiul printr'o pace dreaptă, dacă beligeranții nu se vor strădui să găsească tot calea de mijloc, care să împace, pe cât este omeneste posibil, toate interesele și toate națiunile libere. Dar, restrângând cercul, politica minoritară?

Nici toleranța noastră proverbială în cei 20 de ani, dar nici intransigența sălbatecă a Ungurilor în Ardealul ocupat.

Dar viața ta individuală? Dacă exagerezi chiar însușiri, de altfel frumoase, de vii sclavul, alergător fără repaos al propriilor tale convingeri. Necondiționat să găsești calea de mijloc între singurătate și viața socială. Trei lucrări însă le poți exagera: Bunătatea, credința și speranța.

Dr. M. Suciu-Sibianu

clamă emanciparea teritoriului confinar de sub autoritatea Consiliului aulic de războiu din Viena, degrevarea de toate sarcinile ostășești și alipirea lui la Ungaria.

În același sens se pronunță și comunitatea militară Panciova, în ședința consiliului orașenesc din 25 Martie., convocată sub presiunea mișcărilor de stradă din 22 Martie. Memoriul, care conținea doleanțele poporului, adică desființarea confiniului militar bănățan și incorporarea lui la Ungaria, fu prezentat de o delegație palatinului Ștefan, la Bratislava, cum și împăratului Ferdinand la Viena.

Cea de-a doua comunitate militară, Biserica Albă, a trecut și ea de partea revoluționarilor. Lt. Colonelul Drayhann, comandantul regimentului confinar germano-bănățan Nr. 12, împreună cu ofițerii regimentului, au rămas credincioși împăratului și din acest motiv toți au fost nevoiți a părăsi orașul.

Lugojul a luat parte activă la mișcările revoluționare, cu deosebire partea nemțească a orașului. În cursul lunii

Martie s'a înființat garda națională și s'a arborat tricolorul unguresc. Evreii n'au fost admiși în gardă, iar Românii n'u s'au îmbulzit să intre în cadrele ei. Asupra Românilor a exercitat mare influență Eftimie Murgu, partizan al revoluției, dar mai ales un adversar neîmpăcat al Sârbilor; aceasta l-a și dus în tabăra Ungurilor. Sub prezidenția lui, adunarea națională convocată la Lugoj, în ziua de 27/15 Iunie 1848, a concretizat revendicările Românilor prin următoarea moțiune:

1. Înarmarea poporului român să se facă după putință, în răstimp de 9 zile pentru defensivă, iar după ce va fi înarmat poporul de către stat, să pășească în ofensivă.

2. Armele confiscate din partea ofițierilor de stat, să se redea poporului.

3. Se alege căpitan suprem al Banatului Eftimie Murgu, însă via petiționis.

4. Episcopii actuali bănățeni să fie supuși căpitanului suprem, — iarși via petiționis.

5. Naționalitatea și pe seama Românilor.

6. Introducerea limbii române în toate dicasteriile Banatului cu excepțiunea corespondențelor purtate cu ministerul, care au să meargă în limba maghiară.

7. Poporul depune jurământ pentru frățietate, patrie și pentru naționalitatea română.

8. Adunarea numește vicar episcopesc pe protopopul Petrovici din Lipova, pentru dieceza Timișoarei, iar pe protopopul I. Vuia pentru dieceza Vârșetului.)

„Cu toate acestea, în Lugoj, Românii au avut o atitudine, care dacă n'a fost chiar dușmănoasă (Ungurilor), ea nu a inspirat însă nicio încredere.”

Bocșa, Reșița și Rusca Montană s'au raliat revoluției și au format gărzii naționale.

Caransebeșul, dimpotrivă, a rămas dela început credincios împăratului. Nici Murgu nu a putut influența populația

1) Traian Topliceanu: Eftimie Murgu, pg. 83.

2) Iványi István: Lugos története, pg. 111.

militarizată de aici. „În ziua de 12 Iulie l-au petrecut cu mare pompă până la hotarul județului; a vrut să se ducă la Caransebeș, dar socotindu-și primejdiouă prezentarea aci, s'a înapoiat la Lugoj și în 27 a ținut mare adunare sub Dealul Viilor.” Ostilitatea satelor grănicerești față de revoluționarii ungi era dintre cele mai categorice. Proclamațiilor ce i se publicau, ea răspundea că atâta timp cât împăratul nu vine el în persoană în mijlocul ei și să audă din gura lui că el nu mai are nevoie de ei, nu pot da ascultare și credință celor cuprinse în proclamații. În timpul scurtei ocupații revoluționare, populația a continuat să opună trupelor maghiare o rezistență pasivă. Sabota lucrările de refacerea podurilor și căilor de comunicație, distruse de imperialii în retragere și nu ieșia la lucru obșteșe decât mânăta cu forța.)

3) Iványi István: op. cit. pg. 111.

4) Căpitan Popovici: Relation Nr. 184/1863 către Reg. 13 (în manuscris)

Braşovul de ieri, de azi, de mâine...

Braşovul -- Cetate Academică

de Prof. I. Ol. Stefanovici-Svensk

III

"CRUD PENTRU A FI BUN"

(Hamlet)

Pilda muncii științifice, literare și artistice pe care o dau profesorii și studenții buni — numai cei buni! — interesează, și aici ne asociem din toată inima d-lui prof. Rădulescu-Motru, care în „Curentul” din 19 Martie c. scrie:

„Să facem din școală casa celor aleși: a profesorilor și elevilor selectați în chipul cel mai sever... Odraslele degenerate să fie îngrijite în ospiciu, nu în școală. Să rămână școala pentru cei aleși, pentru elita neamului... Nici un tărân nu-și pierde timpul, ca să facă dintr-o potaie de câne, ogar de vânatoare, și din lemn de salcie cerc de bute”.

După cum vedeți această paranteză e extrem de interesantă; și dați-mi voie să adaug câteva cuvinte despre unele așa zise studente: e vorba de cele ce tipă isteric și rād suspect de zgomotos și strident pe coridoarele Academiei sau vin în „Templul Școlii” în nădragi de sport (cum le tolerează adevărații studenți și studente?) E adevărat că acestora aerul academic nu le prieste și că nu fac decât să-l compromită. Lor li se potrivesc cuvintele unui simplu popă de țară, care-s prea înțelepte ca să nu fie citate. Iată-le:

„Doar d'ăia mi-a dat D-zeu copchilă,
Să-mi fie de ea milă.
N'o dau la școală
Să mi-o bage ăia 'n boală,
O țin acasă și-o fac gospodină,
Când intră 'n cămară
Să dea de făină,
Când suie 'n pod
Să dea de slănină!”

Veți recunoaște că o filosofie mai practică nu se poate! Să rămână studentele cele ce nu pot trăi fără sfânta trudă a cărții. Celelalte, de ce fug de cămară cu făină și de podul cu slănină, când e atât de adevărat că „școală și boală” rimează, pentru cel ce fuge de carte ca de câne turbat?! De sigur că aici caritatea cu notările la examene are o foarte mare vină; e o milă excesiv de creștinească pe care Nația a plătit-o și o plătește încă foarte scump în atâtea domenii și înainte de toate în cel administrativ, așa de stânjenit de pletora pseudo-titraților.

Bună creștere, multă carte și cât mai puțină politică, ia'ă îndeletnicirile studentului adevărat. Eu n'am știut „cine-i la putere” tot timpul studenției mele, iar o rudă care, pe când aveam 24 de ani, m'a sfătuit — „părintește” — să-mi completez educația cu citirea ziarelor mi-a făcut cel mai mare rău: D-zeu să-i ierte păcatul, că azi e în lumea dreptilor! Căci există o intoxicație cu gazete și reviste cum există una cu tutun sau cu băutura care seamănă mult cu otrăvirea prin radio. În această privință cred că vă va interesa clasificarea ce o fac eu între radiofonisti:

1. Avem radiofonisti ideali, adică radiofonisti fără radio, cum sunt de pildă eu.
2. Radiofonisti inteligenți, ca D-v., care îl întrebuințează 10—15 minute pe zi pentru câte-o informație sau ca să-și potrivească ceasul „când va bate gongul”.
3. Acei pe care Americanii îi numesc „radio-crazy”, țicniții și țicnitele de radio, care nu-și lasă vecinii în pace nici după miezul nopții și nu pot fi vindecați de beția de radio-părăială decât cu poliția sau cu procesul intentat pe temeiul Art. 523 din „Codul Penal” (il recomand călduros tuturor care au vr'un vecin radio-crazy!).

„SEMÂN ÎN TOATE VÂNTURILE”

„Je sème à tout vent”

Larousse

Revenim: pilda înaltă pe care o dau „studenții” (și între ei pun și pe profesori: un profesor care încetează de a fi student e un pensionar, chiar înainte de vârstă) această pildă transfigurează orașele în care s'a sălășluit Universitatea fericit descentralizată. O astfel de înțeleaptă împrăștiere a focarelor academice și culturale a fost binecuvântarea de care se împărtășește Italia, unde Roma n'a paralizat Venezia, Milano („Scala”), Firenze („Uffizii”) ș. a. m. d.

Gândiți-vă la faclile de cultură academică și umanistă, universal cercetate, precum sunt Dresda cu „Gemälde-Galerie”, Jena, — Braşovul Germaniei, — cu Universitatea unde au profesat Haeckel, Rein și filosoful Eucken, la poetical Heidelberg și la micul Bayreuth unde tot ce are Globul mai select merge ca în pelerinagiu să asculte drama muzicală a lui Wagner. Nici odată Berlinul sau Münchenul, drag pictorilor, nu a tins să sugrume cultural Weimarul lui Schiller cu al său „Schiller-Liszt- și Goethe-Haus”, — sau medieval pitorescul Nürnberg care e și azi ca pe vremea lui Hans Sachs, acel vestit „Schuster und Poet dazu”. (In treacăt: nu-mi vine să cred că vre-o primărie din Nürnberg a îngăduit să se clădească respingătoare case cubiste ca în acest Braşov care — culme a gustului edilitar — înlocuște pitorești nume ca „După Iniști”, „Pe Tocile”, „Ciocrac” cu nune care puteau fi date altor străzi). Revin iarăși: aud că Facultatea de Științe din Timișoara se mută la Sibiu. Mi-ar părea rău să fie adevărat pentru că ar însemna iar un început de congestie. Exemplul Suediei e și el instructiv. Stockholmul are numai facultatea de medicină și Politehnica. Restul Universității se găsește în Uppsala și într'un oraș mărunț de care nu știu câți veți fi auzit: Lund!

Să se desprindă din toate acestea principiul de mare valoare, indiferent de țară și epocă: Centralizarea excesivă de care suferim în toate domeniile ne-a făcut și ne face încă mare rău prin hipertrofierea academică a 2—3 centre (București, Cluj, Iași ș. m. d.) și lăsarea în umbră a altor orașe ca Braşovul, Craiova, Galații etc.)

Congestia până la apoplexie în unele orașe; anemie școlară și culturală și stagnare de băltoacă palustră în altele. Precum sângele trebuie să circule în corp, așa și cultura în trupul unei nații.

LAUDĂ BRAȘOVENILOR

Fruntașii Braşovului au înțeles acest lucru când prin Octomvrie trecut s'au făcut luntre și punte ca această Academie de Inalte Studii Economice să vie în Braşov. Cinste și laudă lor! Suntem incredințați că și pe viitor ei vor lupta ca această faclă de vie lumină a minții românești să rămână aici, să rodească aici și să aibă o locuință demnă. Studenții și profesorii brașoveni și acest bun și primitor public local, a cărui frățească dragoste am simțit-o din primele zile, când un dezastru — de sigur reparabil — ne-a adus în această fermecătoare cetate dela Poalele Tâmpii, noi toți, nu vom lăsa ca nepriceperea să smulgă de aici o instituție de atât de mare însemnătate: Braşovul va continua să crească și înflorească în chip de Cetate Academică.

Am fost și eu refugiat....

Continuare din pag. 1-a

pornit-o în lume, tot fără țintă și în aceleași împrejurări.

Nu fac aici literatură. Nu scriu pentru reîmprospătarea amintirilor — ale mele la fel cu ale altora din cei de-atunci — la fel, poate, cu ale celor de azi. Re trăind, însă, ceea ce a fost, mi-e gândul la cei loviți de aceeași soartă acum, la sufletul acestor dragi pribeși, față de care avem obligații de frate. Ei sunt aici și nu din voia lor; și se vor reîntoarce, „la plinirea vremii”, mărind rândurile oastei desrobitoare.

Până atunci — și nimeni n'ar putea preciza când va fi asta — să ne gândim la ei și, prin ceea ce facem, să și dovedim aceasta.

Pribeșii noștri sunt de mai multe categorii. Puțini vor fi refugiații atât de înstăriți, încât să nu aibă nevoie de nimic. Mulți, însă, sunt ceilalți și între acești mulți o seamă ar rămânea direct pe drumuri, dacă n'am iniția o acțiune menită să-i salveze.

Precizăm:

S'au refugiat elevi și eleve de liceu, studente și studenți, fără părinții, care au rămas să înfrunte urgia, iar tineretul și l-au trimis să servească țara.

Bănuind că școlile secundare se vor îngriji de elevii refugiați, mă întreb: ce vor deveni studenții refugiați ai universității din Cluj, după închiderea cursurilor? Ei trăiesc astăzi din bursele statului, burse limitate, în buget, de anul școlar. Lunile de vară, „de recreație”, ar urma să-i găsească fără o bucată de pâine, fără adăpost.

Iar aceasta nu se poate. Tineretul academic al unei țări nu poate fi chiriaș al băncilor de prin alele publice, și nici nu-l putem lăsa să se umilească pentru codrul de pâine. Ar fi rușinos dacă cineva ar avea nevoie de motive spre a înțelege aceasta.

Acest tineret, refugiat fără părinți, poate munci, și va munci dacă i se dă posibilitatea s'o facă. Rostul nostru, al celor ce nu ni s'a clintit nici măcar o floare din răvarul care ne împodobește ferreastra, este de a-i plasa în diferite

PROSTIRE PRIN „ȘTIINȚĂ”

Există un fel neinteligent de a face cultură; cum există un fel absurd de a face muzică: vezi beția cu părăitoarea de radio și filmul sonor. Dacă cineva crede că eu sunt un maniac, n'are decât să citească rândurile lui Duhamel („Rareț mon beau souci”, pe care nu voi uita să le traduc și să le public în „Gazeta Transilvaniei”), sau „Imbecilizare cu muzică” a eminentului ziarist Romulus Dianu, pe care vi-l voi citi cu prilejul primei ședințe de muzică de cameră.

O anumită știință inutilă se va ocupa — vorba poetului rus Vladimir Maiakovyky — cu „Evoluția negilor în Paraguai” și o anumită școlastică egal de steapă va pierde timpul cel scump cu discuții de felul celei următoare:

„Doi rabini au discutat 3 zile și trei nopți înalte chestii talmudice. Rezultatul a fost că... s'a stricat aerul în cameră!”

Să ne ferim totdeauna de acest fel de academism: viața omului e prea scurtă pentru așa ceva.

(Va urma)

instituțiuni, dându-le posibilitatea să treacă în mod demn peste lunile de vacanță. Pentru Braşov soluția, sau una din soluții, ar fi aceasta:

1. Căminul studentesc să rămână deschis și peste vară, funcționând în aceleași condițiuni ca și astăzi.

2. Cantina studentească, pentru acești studenți, să funcționeze ca și până acum.

3. Instituțiile brașovene să angajeze, pentru lunile de vacanță, unul sau mai mulți studenți în serviciile lor, achitându-le lunar, o sumă egală cu bursa pe care au primit-o în cursul anului școlar dela Stat.

Ar fi vorba, după cât suntem informați, de un număr de 40-50 de studenți din această categorie. Efortul instituțiilor ar fi minim și, suntem siguri, că munca prestată de temporarii angajați ar depăși cu mult contravaloarea bursei de 2000 de lei pe care ei ar primi-o sub forma propusă de noi.

Și, pentruca să nu fim învinuiți că venim cu propuneri platonice, deschidem, prin Asociațiunea culturală „Astra” Braşov, lista instituțiilor gata să primească în serviciul ei studenți din această categorie. Odată cu sfârșitul anului școlar „Astra” declară că va primi *cinci studenți (studente)* în serviciul Bibliotecii, Muzeului, Tipografiei și „Gazetei Transilvaniei”, pe tot timpul vacanței, cu obligația de a le achita bursa lunară pe care au primit-o până acum dela Stat.

Lista o ținem deschisă la redacția ziarului nostru.

Iar dacă nu ne vom ști achita de această elementară datorie, invocând „neprevederi bugetare”, „vremuri grele”, „situații precare” și alte multe formule elegante pentru a ne păstra o anumită comoditate, atunci să lăsăm în pace tineretul țării, să nu-l mai tămăiem cu epitetul de „nădejdea”, „temelia”, „viitorul neamului”, și nici acuze să nu-i mai aducem pentru greșelile pe care vârsta înaintată de atâtea ori regretă că nu le mai poate face.

Publicațiune

Prin aceasta aducem la cunoștința tuturor posesorilor de bilete de amanetare că toate amanetele scadente, care nu se vor răscompăra la timp, vor ajunge la

LICITAȚIE

care va avea loc în curând.

Prelungiri nu se mai pot face de loc.

Este deci în interesul tuturor posesorilor de bilete de amanetare, ale căror bilete au fost sau vor deveni scadente, de a răscompăra obiectele amanetate cât mai curând, dar cel mai târziu până în ziua de

16 Iunie 1941

inclusiv.

Braşov, la 16 Mai 1941.

Institutul de amanet din Sibiu
Sucursala Braşov

Citiți

Gazeta Transilvaniei

Țară aculturală? ULTIMA ORA

de I. Bozdog

Continuare din pag. 1-a.

il dau școlile de stat înființate de ei în comunele curat românești, cu scop de desnaționalizare a populației românești sau germane care, în chip natural, s'au transformat în școli de stat românești, menținând Statul român 562 școli primare de stat cu limbă de predare unghurească.

Germanii, înainte de 1918 aveau: 287 școli primare; după Unire: 403, deci cu 116 mai multe.

Școli secundare, înainte de 1918: românești: 4 gimnazii, 5 licee, 1 școală de comerț și 8 școli normale. Ungurești: 106 gimnazii, 54 licee, 17 comerciale, 19 școli normale. După Unire: românești: 44 gimnazii, 40 licee, 10 școli comerciale, 22 școli normale. Ungurești: 86 gimnazii, 40 licee, 15 școli comerciale, 19 școli normale. Germane, înainte de 1918: 7 gimnazii, 13 licee, 1 comercială și 3 normale, iar după 1918: 16 gimnazii, 13 licee, 3 comerciale și 3 normale.

Deci, sub regimul românesc numărul școlilor primare și secundare crește continuu, iar analfabetismul se reduce după 1919, în medie cu 25%.

În anul 1939 Unghurii aveau, la o populație de 1.353.675 suflete: 1054 școli primare și 232 secții pe lângă școlile statului, 55 școli secundare și 7 secții la școlile de stat secundare, plus Academii de teologie. Numărul școlilor secundare și l-au redus singuri, din lipsă de populație școlară.

În același timp Germanii din România, la o populație de 543.622 suflete au: 379 școli primare, 65 secții la școli de stat, deci 444 școli secundare 29 și 6 secții secundare la școlile de stat... În Ungaria în același timp populația germană de 600.000 suflete are 254 școli primare și 15 școli secundare, deci pe jumătate ca în țara noastră.

Grija statului s'a extins și asupra fiecărui cult în parte, susținându-le preoții și bisericile tuturor, pe picior de egalitate. Un exemplu va vorbi mai clar. Coloman Gal, dela Academia teologică unitariană din Cluj, spune într'un raport al său: „Guvernul român suportă cheltuelle spirituale și materiale ale acestei Academii (1.048.000 anual cu o impozantă obiectivitate”. Biserica reformată din Ardeal primește într'un singur an 69.009.000 lei dela stat, iar contribuția credincioșilor este abia de 38.875.000 lei.

Cum erau tratate, în același timp, bisericile minoritare într'un stat „civilizat”?

Se înființează episcopia de Szentest pentru credincioșii unghuri, formați din 50.000 Români desnaționalizați, din cei 60.000 rămași în Ungaria după tratatul dela Trianon. În fruntea acestei biserici e un episcop, cu titlu de mitropolit, preotul excomunicat Nemet István, având ajutoare pe comisarii scoși din poliție: Dakics M. (Seghedin) și Ruszkó I. (Budapesta).

Iată și situația presei într'o țară „aculturală”.

Înainte de 1918 în Ardeal existau 17 cotidiane unghurești și 2 românești. În 1936, Márki István, ne spune următoarele: „Conform catalogului ce apare acum, produsele presei maghiare azi trec de 300 în Ardeal. Adevăratul rezultat frumos n-l va da numai rezultatul anului următor”. În anul 1935 erau 34 cotidiane ungh. iar în 1937: 42. Totalul publicațiilor unghurești în 1935: 345, iar în 1937, 371. Mikes Imre subliniază, că tirajul zilnic al presei maghiare din Ardeal trece de 150.000—200.000 exemplare. În același timp totalul cotidianelor din Ungaria este de 32, iar în România mare de 55, dintre care în Ardeal 17, la o populație de 3.500.000 Români. În Ardealul de Nord avem 1 cotidian, iar unica revistă din Cluj „Viața Ilustrată” și-a încetat apariția.

Procesele de presă și condamnările încă ne dau o icoană interesantă. Între 1886—1909: în Ardeal și Banat au fost condamnați 353 gazetari ro-

mâni la 131 ani, 10 luni 26z ile și 93.791 Coroane amendă. În România între 1920-1936 s'au judecat 323 procese de presă intenționate de gazetarilor unghuri și au fost condamnați la un total de 4 luni și 25 zile.

N'a fost condamnat niciun singur gazetar german!

Ca bilanț, putem stabili: într'o țară „civilizată” au rămas bisericii fără preoți, cei rămași sunt fără leafă, școlile pot funcționa numai cu învățători de-ai statului sau cu renegați, iar la noi, progres pe toată linia pentru orice cetățean cinstit și loial, (cel puțin la aparență).

Și totuși România este o țară aculturală ?!

ECONOMICE

Confinuțarea în comerț

de Ion Opris

Pe piața Brașovului comerțul românesc era mai bine reprezentat înainte de Unire, decât este astăzi. Multor cauze se datorește acest regres al elementului de origine etnică română. Una — și aceasta din cele mai principale — este, fără îndoială, lipsa continuității comerțului de către moștenitorii comercianților. Sunt atât de rare cazurile când fiili de neguțatori, mai mult sau mai puțin înstăriți, își aleg profesia tatălui lor. Dacă aceștia pun mâna pe o diplomă se cred îndreptățiți să aspire la funcții, înalte în administrația statului. Ei cred — și natural că această credință e complet falsă — că a „funcționar” la stat, ori liber profesionist (intelectual) îți dă privilegiul de a aparține de drept unei „clase” superioare în stat sau în viața socială. Asta-i mentalitatea care stăpânește pe aproape toți tinerii Români.

Se uita însă, că activitatea comercială este tot atât de nobilă ca și activitatea advocaților, medicilor, profesorilor și ori care activitate intelectuală; ea oferă în plus un câștig material mult mai important, pe lângă o viață mai liberă, mai independentă și mult mai ușoară. Sunt constatări banale pe care le confirmă realitatea și care nu au nevoie de argumentări bazate pe exemple. De când lumea, comerțul, industria și meseria, au fost și au rămas „plug de aur”.

Cu toate acestea ni se pare curioasă judecata tinerilor Români, mai ales a fiilor de comercianți, care, terminând o școală, oricare ar fi ea, nu se mai întorc acasă, desfid profesia părinților ca ceva nedemn și incompatibil cu gradul lor de cultură. În felul acesta, ei renunță la continuarea unui comerț atât de rentabil, pe care un tânăr cu destule cunoștințe de cultură generală, câștigată în școală și profesională moștenite, îl poate ușor desvolta și implicit îi poate mări rentabilitatea. Deci vom avea un progres individual, tot așa de necesar și economiei naționale a țării.

Educația acestor tineri și îndrumarea lor spre viața practică comercială trebuie să o facă în măsură egală părinții, dar și școala, Academia și Universitatea.

Noi nu avem și nu ne putem mândri cu o clasă de comercianți înstăriți și ajunsă la o cultură deplină. Ne găsim doar în faza dintâi a formării comerțului propriu popoului nostru. Și'n această situație inițiativa locală e necesară. Ea trebuie să pornească dela asociațiile profesionale românești, dela instituțiile culturale ce le avem și mai ales dela Camerele de Industrie și de Comerț și de Muncă. Prin conferințe, statului și indemnuri să li se facă actualilor comercianți educația respectivă, stăruind asupra continuității comerțului de către moștenitorii acestora, chiar și atunci când au titluri academice și universitare, care constituie o garanție în plus a progresului economiei naționale.

Continuitatea în comerț este, deci, o necesitate pentru viitorul economic al țării.

CRONICA RAZBOIULUI

Departele de a se sfârși, războiul intră într'o fază nouă prin accentuarea conflictului dintre democrațiile occidentale și Franța. Conflictul se datorește acordului principal intervenit între Franța și Germania cu privire la Siria. Deși acordul nu este încă definitivat, totuși se știe că Franța, care deține mandatul Siriei, a permis aviației germane să utilizeze aerodromurile siriene, ca simple escale, în trecerea lor spre fronturile de luptă. Acest fapt este considerat de Anglia ca agresiv și a reacționat bombardând toate aerodromurile din Siria. Mai mult încă, Anglia contestă Franței dreptul de mandatară, întrucât acest mandat i-a fost acordat de Liga Națiunilor, din care Franța nu mai face parte. La atitudinea Angliei trebuie adăugată acea a Statelor Unite care au luat imediat poziție, precizată printr'o comunicare a Casei Albe care desaprobuă atitudinea Franței. În America, discursul mareșalului Pétain este interpretat în sensul că Franța ar fi hotărât să pună forțele și posibilitățile ei coloniale la dispoziția Germaniei.

Acest Germanic, alimentat și de presa din Franța, și cea de peste ocean, a determinat pe ambasadorul Statelor Unite dela Vichy să părăsească Franța. Faptul este de o seriozitate excepțională deoarece până în ultimele zile America a trimis numeroase vapoare cu alimente și cele strict necesare traiului din Franța neocupată. Transporturile de alimente au fost acceptate chiar de Germania, ba mai mult încă, ea a încurajat umanitarismul american, abținându-se dela orice atitudine sau măsură care ar fi întrerupt orice trimitere de alimente.

Dacă până acum Franța era alimentată de peste ocean, se pune întrebarea al cărui răspuns este greu de precizat: Cu ce va fi înlocuit stocul de alimente trimis de America?

De altfel, tensiunea franco-americană este urmărită cu un viu interes la Roma, dar mai ales la Berlin, unde se lucrează la perfectarea și adâncirea acordului franco-german.

Pe de altă parte politica de sprijinire a Angliei este tot mai precisă și mai neidoelnică. În cercurile militare americane s'a declarat că forțele Statelor Unite nu așteaptă decât ordinul de a porni ori unde nevoia va impune prezența lor.

Pe măsură ce, la orizontul nu prea îndepărtat, se conturează efectele intrării Americii în acțiune, cercurile neintervenționiste au intensificat propaganda lor, cerând ca America să se mărginească numai la furnizarea de armament. Este în această cerere un punct pierdut, deoarece până acum acele cercuri cereau o completă desinteresare față de conflictul european.

Situația pe diferitele fronturi

Duelurile artileriei de coastă dintre Germania și Anglia au fost tot mai violente. De asemeni raidurile aviației au fost intensificate.

În Marea Egee aviația a bombardat cu violență insula Creta.

În Africa de Nord, forțele britanice au dat numeroase atacuri din fortificațiile dela Tobruk, sprijinite de artilerie și care blindate.

În regiunea Sollum, armata britanică s'a retras la Est și rezistă pe pozițiile destul de întărite.

În Abisinia situația armatelor italiene devine pe zi ce trece tot mai critică, situație recunoscută de altfel și de cercurile militare italiene.

Dacă în actuala situație nu va interveni vre-un act de arme italian, Anglia va fi stăpână. De altfel e greu de înțeles o situație mai fericită pentru

armata italiană, nevoită să lupte într'un teren impropriu pentru luptă. După ultimele informații se pare că din partea armatei italiene din Abisinia nu se mai poate aștepta nimic.

În Irak situația pare a fi neschimbată. Aviația britanică după bombardamentul aerodromurilor din (Siria, bombardat și alte localități din Irak.

Croația a devenit Regat

Dorința exprimată acum câteva zile de poporul croat de a avea un Regat din Casa de Savoia a fost îndeplinită prin proclamarea ca Rege a principelui Simone di Savoia d'Aosta. Noul rege este în vârstă de 41 ani. El este fiul principelui Emanuel Philibert, duce de Aosta, vărul regelui împărat și al principesei Helene de Franco.

M. M.

Știri externe

Guvernul francez a protestat contra confiscării vaselor franceze în porturile Americii de Nord

Vichy (Rador). Corespondentul agenției D. N. B. anunță:

Se anunță oficial că d-l Henri Haye, ambasadorul Franței la Washington, a protestat pe lângă guvernul Statelor Unite, contra confiscării vaselor franceze ce se află în porturile Americii de Nord.

Relațiile între Germania și Turcia sunt satisfăcătoare

Berlin (Rador). Corespondentul agenției Stefani anunță:

Din cercurile competente se declară că ele sunt pe deplin satisfăcute în ceea ce privește relațiile dintre Germania și Turcia. Pe de altă parte o satisfacție analogă este exprimată și de mai multe ziare dela Ankara.

Ultimele declarații și constatări ale guvernului turc au contribuit, fără îndoială, să limpezească în mod suficient situația.

Ducele de Spoleto pe tronul Croației. Aftitudinea Germaniei

Berlin (Rador). O notă oficioasă declară:

Proclamarea Croației ca regat și alegerea ducelui de Spoleto ca rege al Croației sunt privity la Berlin cu simpatia obișnuită cu care sunt privity la Berlin toate măsurile luate de partenerul de Axă cu privire la noua ordine din spațiul vital italian. În cercurile politice din capitala Reichului se menționează tonul presei, precum și abținerea Germaniei dela orice comentarii, deoarece proclamarea independenței croate și atașamentul ei față de Italia sunt elemente care pledează pentru rolul pe care acest nou regat îl va juca în noua ordine europeană.

La întrebarea pusă de ziaristii streini, dacă Croația cade în zona de influență italiană, din partea Germaniei mai întâi s'a respins acest termen de mocratic. Noțiunile „zonă de influență” și „hegemonie” nu au nimic a face cu ființa și dorința popoarelor tinere care se află în luptă cu lumea învechită. Germania și Italia cunosc numai spațiul vital și legăturile firești între vecinii mari și mici și Croația se găsește într'o situație clară și firească, făcând parte din spațiul vital al Italiei.

La o altă întrebare din Wilhelmstrasse s'a răspuns că întărirea granițelor croate se va face în mod progresiv.

Redactor responsabil
ION COLAN